

ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΛΟΥΔΗ
desk@iapogevmatini.gr

Το φετινό καλοκαίρι εξελίσσεται σε μία από τις πιο κρίσιμες περιόδους για το πρόγραμμα δημοσίων υποδομών της χώρας, καθώς μια σειρά από μεγάλα οδικά, σιδηροδρομικά και αστικά έργα περνούν είτε στη φάση της ολοκλήρωσης είτε στην τελική ευθεία κατασκευής τους. Από Αττική και Θεσσαλονίκη έως Κρήτη και Θεσσαλία, το επόμενο διάστημα θα σηματοδοτηθεί από παραδόσεις νέων τμημάτων αυτοκινητόδρομων, λειτουργία νέων σταθμών Μετρό, έναρξη σημαντικών κυκλοφοριακών παρεμβάσεων και πρόοδο σε έργα που παρέμειναν σε εκκρεμότητα. Στη Θεσσαλονίκη, το σημαντικότερο ορόσημο αφορά την επέκταση του Μετρό προς Καλαμαριά. Εφόσον ολοκληρωθούν επιτυχώς οι τελευταίες δοκιμές και οι απαραίτητες διεθνείς πιστοποιήσεις, οι 5 νέοι σταθμοί θα δοθούν σε λειτουργία μέσα στον Ιούλιο, επεκτεινώντας το δίκτυο προς τις ανατολικές συνοικίες. Η επέκταση εκτιμάται ότι θα αυξήσει σημαντικά την επιβατική κίνηση και θα ενισχύσει περαιτέρω την αποσυμφόρηση του οδικού δικτύου, καθώς ήδη κατά τους πρώτους 16 μήνες λειτουργίας του Μετρό, σύμφωνα με στοιχεία του Ινστιτούτου Μεταφορών του ΕΚΕΤΑ, η κυκλοφορία των οχημάτων έχει μειωθεί περίπου 15%. Την ίδια στιγμή, με εντατικούς ρυθμούς προχωρά και η κατασκευή του Flyover της Περιφερειακής Θεσσαλονίκης. Η πρόοδος του φυσικού αντικείμενου έχει ήδη ξεπεράσει το 53%, ενώ το έργο εισέρχεται πλέον στη φάση των εκτεταμένων σκυροδετήσεων. Ο στόχος παραμένει η ολοκλήρωσή του μέσα στο πρώτο εξάμηνο του 2027, με τη νέα υπερυψωμένη λεωφόρο να αναμένεται να διπλασιάσει τη δυνατότητα εξυπηρέτησης της κυκλοφορίας, αυξάνοντας τη χωρητικότητα από περίπου 5.000 σε 10.000 οχήματα ανά ώρα.

Οδική ασφάλεια και κυκλοφοριακό

Στην Αττική, μέσα στον Ιούλιο ξεκινούν οι εργασίες στον κόμβο της Μεταμόρφωσης της Αττικής Οδού, μια παρέμβαση περιορισμένης κατασκευαστικής έκτασης, αλλά ιδιαίτερα μεγάλης σημασίας για την καθημερινή κυκλοφορία. Σήμερα, τα οχήματα που κινούνται από το αεροδρόμιο «Ελευθέριος Βενιζέλος» προς την εθνική οδό συγχωνεύονται με εκείνα που προέρχονται από την Ελευσίνα σε μία λωρίδα κυκλοφορίας, δημιουργώντας σημαντικές καθυστερήσεις. Με το νέο έργο θα δημιουργηθούν δύο ανεξάρτητες λωρίδες, μία για κάθε κατεύθυνση προέλευσης, περιορίζοντας σε μεγάλο βαθμό τη συμφόρηση. Η ολοκλήρωση της παρέμβασης προγραμματίζεται έως το τέλος του 2026.

Στις 13 Ιουλίου προγραμματίζεται και η υπογραφή της σύμβασης για τον τριπλό κόμβο του Σκεραμαγιά, ένα έργο που φιλοδοξεί να αναβαθμίσει συνολικά τις κυκλοφοριακές συνθήκες στη Δυτική Αττική. Περιλαμβάνει τη σύνδεση της Δυτικής Περιφερειακής Αγιάλεω με την εθνική οδό και τη λεωφόρο Σχιστού, την αναβάθμιση τριών βασικών κόμβων και τη διπλάτυνση της γέφυρας Σχιστού. Με την ολοκλήρωσή του, σε χρονικό ορίζοντα 36 μηνών από την υπογραφή της σύμβασης, εκτιμάται ότι η μέση ταχύτητα κυκλοφορίας θα αυξηθεί από 27 σε 48 χιλιόμετρα την ώρα, ενώ θα βελτιωθεί σημαντικά και η εξυπηρέτηση των βαρέων οχημάτων που κινούνται προς τη βιομηχανική ζώνη και το λιμάνι της Ελευσίνας. Στην Κρήτη, συνεχίζεται η ανάπτυξη εργοταξίων στον Βόρειο Οδικό Αξόνα Κρήτης (ΒΟΑΚ), με εργασίες να εξελίσσονται σε Χανιά, Ρέθυμνο και Ηράκλειο. Μέχρι το τέλος Ιουλίου αναμένεται να ολοκληρωθούν ακόμη πέντε παρεμβάσεις οδικής ασφάλειας, ενώ μέσα στο καλοκαίρι θα δοθούν στην κυκλοφορία τα πρώτα 10 χιλιόμετρα του νέου αυτοκινητόδρομου στο τμήμα Νέαπολη - Άγιος Νικόλαος, σηματοδοτώντας την πρώτη ουσιαστική λειτουργική παράδοση του έργου.

Σημαντικό ορόσημο αποτελεί και η ολοκλήρωση του βόρειου τμήματος του αυτοκινητόδρομου Ε65. Μέσα στις επόμενες εβδομάδες αναμένεται να παραδοθούν στην κυκλοφορία περίπου 45 χιλιόμετρα που συνδέουν την Καλαμπάκα με την Εγνατία Οδό, ολοκληρώνοντας έναν από τους σημαντικότερους κάλυτους οδικούς άξονες της χώρας. Με τη λειτουργία του τελευταίου αυτού θα βελτι-

ωθούν αισθητά οι μετακινήσεις προς τη Δυτική Μακεδονία και την Ηπειρο, περιορίζοντας σημαντικά τους χρόνους διαδρομής.

Αποκατάσταση υποδομών

Παράλληλα με τα νέα έργα συνεχίζεται και ο αγώνας δρόμου για αποκατάσταση των υποδομών που καταστράφηκαν από την κακοκαιρία «Daniel» και χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Ανάκαμψης. Η ΑΒΑΞ υλοποιεί ένα από τα τρία μεγάλα σιδηροδρομικά έργα αποκατάστασης στη Θεσσαλία και εκτιμά ότι θα είναι η πρώτη εταιρεία που θα ολοκληρώσει το αντικείμενό της, με στόχο την παράδοση έως τα τέλη Ιουλίου.

Επίσης, εξελίσσεται ένα ιδιαίτερα απαιτητικό πρόγραμμα οδικών αποκαταστάσεων σε περίπου 130 έως 140 διαφορετικά σημεία σε Βόρεια Εύβοια, Δομοκό, Αλμυρό, Φάρσαλο, Σοφάδες και Μουζάκι. Αν και η πρώτη φάση της σύμβασης προβλέπει την ολοκλήρωση του 70% του φυσικού αντικείμενου, η εταιρεία επιδιώκει να υπερβεί τον στόχο και να προσεγγίσει την πλήρη ολοκλήρωση των παρεμβάσεων. Από τη σύμβαση, ύψους περίπου 175 εκατ. ευρώ, εκτιμάται ότι μέχρι το τέλος Αυγούστου θα έχει εκτελεστεί έργο που αντιστοιχεί περίπου στο 70% του συνολικού αντικείμενου, ενώ έως το τέλος του έτους αναμένεται να προστεθούν ακόμη 20 έως 30 εκατ. ευρώ εργασιών.

Οι επόμενοι μήνες αναμένεται να αποτελέσουν κρίσιμο στάθμο για το μεγαλύτερο πρόγραμμα υποδομών που βρίσκεται σήμερα σε εξέλιξη στη χώρα. Οι παραδόσεις νέων έργων, η υπογραφή σημαντικών συμβάσεων και η πρόοδος emblematicών κατασκευών αποτυπώνουν τη μετάβαση του κατασκευαστικού κλάδου σε μια νέα φάση, κατά την οποία ολοκληρώνονται έργα που για χρόνια παρέμειναν στάσιμα, ενώ παράλληλα ανοίγει ο δρόμος για τον επόμενο κύκλο επενδύσεων σε οδικές, σιδηροδρομικές και αστικές υποδομές.

ΜΕΓΑΛΑ ΕΡΓΑ ΣΤΗΝ ΤΕΛΙΚΗ ΕΥΘΕΙΑ

Από την Αττική και τη Θεσσαλονίκη έως την Κρήτη και τη Θεσσαλία, το φετινό καλοκαίρι θα σηματοδοτηθεί από παραδόσεις αυτοκινητόδρομων, σταθμών Μετρό, κυκλοφοριακών παρεμβάσεων και πρόοδο σε εκκρεμείς κατασκευές

• ΠΡΟΣΦΑΤΗ ΕΙΚΟΝΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΟΔΟ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΤΟ FLYOVER ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Το καινούργιο Χωροταξικό δεν έβαλε τάξη στο χάος - Υπάλληλοι Πολεοδομιών καλούν ιδιώτες για βοήθεια - Τα νομοθετήματα που δεν περιλήφθηκαν, η απουσία ερμηνευτικών εγκυκλίων και οι τεχνικές αστοχίες

Νέος Κώδικας, ίδια προβλήματα

Της Μάχης Τράτσα

Στα γραφεία του υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας τα τηλέφωνα χτυπούν ασταμάτητα. Υπάλληλοι σπώνουν ως ένα ακουστικό μετά το άλλο, ανοίγουν τον νέο Κώδικα Χωροταξίας - Πολεοδομίας στις σθόνες των υπολογιστών τους, αναζητούν τη σωστή διάταξη και επικεφαλύν να δώσουν διευκρινίσεις. Οσο περνούν οι ημέρες από την έναρξη ισχύος του Κώδικα «Νικόλαος Ταγαράς», οι κλήσεις προς την αρμόδια διευθύνση του υπουργείου ποικιλώνουν.

Στην άλλη άκρη της γραμμής βρίσκονται υπάλληλοι πολεοδομιών και μηχανικοί από κάθε γωνιά της χώρας που προσπαθούν να αποκωδικοποιήσουν το νέο νομοθέτημα, το οποίο εφαρμόζεται από τις 8 Ιουλίου. Ρωτούν πως πρέπει να ερμηνευθεί μια διάταξη, αν μια υπαλαβήτερη ρύθμιση εξακολουθεί να ισχύει, ποια διαδικασία πρέπει να ακολουθηθεί σε περιπτώσεις που ο Κώδικας αφήνει περιθώρια διαφορετικών αναγνώσεων.

Ίδια εικόνα επαναλαμβάνεται και εκτός υπουργείου. Στους εξειδικευμένους ιδιωτικούς φορείς παρτηρήσεις και υποστήριξης της πολεοδομικής νομοθεσίας τα τηλέφωνα δεν σταματάν να χτυπούν. Ιδίως, επενδυτές, στελέχη της Δημόσιας Διοίκησης ζητούν διευκρινίσεις για τα θολά σημεία του Κώδικα. Οι πρώτες εμβληματικές εφαρμογές του ατυχεμένου το πρώτο crash test. Η νομοδότηση παρουσιάστηκε από την κυβέρνηση ως η μεγαλύτερη θεσμική τομή που θα έβγαζε τα ένα ικανές χαρτοφύλακες, οι μηχανικοί κλονίζονται σε ένα ενιαίο κείμενο που κανόνες της χωροταξίας και πολεοδομικής νομοθεσίας. Η εικόνα που διαμορφώνεται μέχρι στιγμής όμως δείχνει ότι η μετάβαση μόνο απλή δεν είναι.

Η πολυνομία δεν εξαλείφθηκε

Μηχανικοί, πανεπιστημιακοί, στελέχη Υπηρεσιών Δήμων και νομικοί που μιλάνε στο «Βήμα» αναγνωρίζουν ότι η συγκέντρωση εκατοντάδων διατάξεων σε ένα ενιαίο νομοθέτημα αποτελεί σημαντική πρωτοβουλία. Επισημαίνουν ωστόσο ότι η πολυνομία δεν εξαλείφθηκε. Αντιθέτως, σημαντικό μέρος της ισχύουσας νομοθεσίας εξακολουθεί να βρίσκεται εκτός Κώδικα, γεγονός που αναγκάζει όσους τον εφαρμόζουν να ανατρέχουν παράλληλα στο προϋφιστάμενο πλαίσιο.

Ο πρόεδρος του Σιλλόγιου Ελλήνων Πολεοδομών και Χωροταξικών, επικεφαλής καθηγητής στο ΑΠΘ Λουκάς Τριάντης τονίζει ότι η κωδικοποίηση βασίστηκε σε ιδιαιτέρως συστηματική εργασία της σχετικής Επιτροπής που σύστησε το υπουργείο. Παρά όλα αυτά, όπως υποστηρίζει, αφορά μόνο μέρος της

νομοθεσίας που εμπίπτει στην αρμοδιότητα του καθώς δεν ενσωματώθηκαν ρυθμίσεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας αλλά και άλλων υπουργείων. Σύμφωνα με τον ίδιο, η χώρα εξακολουθεί να λειτουργεί με παράλληλα κανονιστικά συστήματα, απαιτέλεσμα της διαχρονικής παραγωγής πολεοδομικών ρυθμίσεων από διαφορετικά υπουργεία, αναρχία ως προς τον χωρικό σχεδιασμό.

Την ίδια εικόνα μεταφέρουν και όσοι εφαρμόζουν καθημερινά την πολεοδομική νομοθεσία. Από τα γραφεία των Υπηρεσιών Δήμων, όπου οι αποφάσεις πρέπει να λαμβάνονται κρίνοντας σε πραγματικούς φακέλους και συγκεκριμένα αιτήματα, οι απρίες αποκαλύπτουν τα όρια της κωδικοποίησης. Ο πρόεδρος της ομοσπονδίας ΕΜΑΥΛΑΣ που «συνειρμόνως» τους μηχανικούς των πολεοδομιών της χώρας, **Δημήτρης Πετρόπουλος**, επισημαίνει ότι ένας πραγματικά ολοκληρωμένος Κώδικας θα έπρεπε να συγκεντρώνει το σύνολο του εφαρμοστέου πολεοδομικού δικαίου, να καταργεί αλληλεπικαλύψεις και να επιτρέπει σε μηχανικούς, πολίτες και δικαστηρια να αναζητούν το ισχύον δίκαιο σε μόνο ένα νομοθέτημα.

Οι «τρίπτες» της κωδικοποίησης

Παρά τον μεγάλο όγκο του Κώδικα, κρίσιμα νομοθετήματα δεν «απορροφήθηκαν», όπως ο Κτηνοοδικός Κανονισμός, οι οποίοι πικροχτυπούν «αναδείχθηκε στην πρόσφατη καθάρ-

σηση πολιτικοποιήσεως στα Περάσματα, μια και αυτές περιλαμβάνει πρόσθετα μέσα για τις θεμελιώδεις, ανά περίπτωση κ.λπ.» υπογραμμίζει ο κ. Πετρόπουλος.

Και ο καυδός των ελλείψεων δεν σταματά εκεί. Μηχανικοί εντόπισαν ότι εκτός της κωδικοποίησης παραμένουν διατάξεις για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων, τους χώρους στάθμευσης, τις αποστάσεις κυρίως αυτοδρόμων, την περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων, την προστασία δασών, το θεσμικό πλαίσιο για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, καθώς και ρυθμίσεις για ειδικές κατασκευές (π.χ. καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος, σχολεία, κλινικές, πρατήρια, συνεργεία αυτοκινήτων, μεταλλεία κ.ά.) για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, για βιομηχανίες, ειδικευμένα πάρκα, τουριστικά ακίνητα, αθλητικά και παρόμοια κ.λπ. Από την πλευρά του, το ΥΠΕΝ υποστηρίζει ότι ειδικές νομοθεσίες δεν εντάχθηκαν σκοπίμως στον Κώδικα, προκειμένου να διατηρηθεί η συνοχή των επιμέρους θεσμικών πλαισίων και να αποφευχθούν ερμηνευτικά κενά.

Στην καθημερινή πρακτική των πολεοδομιών αναδεικνύονται και άλλα κενά. Υπάλληλοι Υπηρεσιών Δήμων παρατήρησαν ότι στο νέο νομοθέτημα δεν έχουν ενταχθεί διατάξεις για την οριοθέτηση και τις επιμέλειες στα υδατοοξείματα, ο Κανονισμός Περιορισμού της διαδικασίας ελέγχου επικινδύνων εισηγοροπών κυμαίνων του διέπονται αιώ-

ειδικό καθεστώς προστασίας (π.χ. προγενέστερα των 100 ετών, όσα βρίσκονται πλησίον μνημείου κ.λπ.).

Ασάφειες και ανασφάλεια

Πέρα όμως από όσα έμειναν εκτός, προβληματισμό προκαλεί και ο τρόπος με τον οποίο ενσωματώθηκαν ορισμένες διατάξεις. Ο κ. Πετρόπουλος δίνει έμφαση στις περιπτώσεις που ο Κώδικας ενσωματώνει μέρος ενός ισχύοντος πλαισίου όπως συμβαίνει στο άρθρο 316 στο οποίο καταγράφονται εργασίες που δεν απαιτούν οικοδομική άδεια ή Έγκριση Εργασιών Μικρής Κλίμακας, χωρίς ωστόσο να έχουν συμπεριληφθεί όλες οι ειδικές εξαιρέσεις που εξακολουθούν να ισχύουν.

Το πρόβλημα γίνεται εντονότερο όταν ο νέος Κώδικας αφήνει ασάφειες ως προς τη σχέση του με προγενέστερες ρυθμίσεις. Ακόμη μεγαλύτερη ανασφάλεια δημιουργείται όταν ο Κώδικας δεν ξεκαθαρίζει την τύχη παλαιότερων διατάξεων όπως σε άρθρο του νόμου 1337/1983 για τη δόμηση μη όρθιων οικοπέδων. «Ο Κώδικας δεν να περιλαμβάνει, ενώ η απαλογική έκθεση αφήνει να εννοηθεί ότι καταργείται. Απομαρχνείται έτσι επίκληση αμφιβολία για ένα θέμα που επιτρέπει άμεσα την οικοδομική κατασκευή ακινήτων» διαπιστώνει ο μηχανικός. Χαρακτηρίζει επίσης θολό το καθεστώς που αφορά το απαιτούμενο πρόσωπο 25 μέτρων σε κοινόχρηστο δρόμο που έδινε οικοδομική άδεια σε εκτός σχεδίου οικοπέδα τα οποία είχαν

δημιουργηθεί προ της 31/12/2003, καθώς δεν αποτυπώνεται με σαφήνεια η σχέση του νέου Κώδικα με μετρωτικές διατάξεις που εξακολουθούν να εφαρμόζονται. Πάντως, νομικοί κύκλοι αναφέρουν ότι η απουσία των σχετικών ρυθμίσεων του νέου 3212/03 είναι ερήθ καθώς έχουν κριθεί ως αντισυνταγματικές από το Συμβούλιο της Επικρατείας. Αντίστοιχα ζητήματα εντοπίζονται και σε άλλα πεδία της πολεοδομικής νομοθεσίας. Ο Κώδικας ενσωματώνει, σε κάποιες περιπτώσεις, μόνο τις νεότερες ρυθμίσεις, «παρά προγενέστερες συνεχίζουν, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, να εφαρμόζονται» αναφέρει ο κ. Πετρόπουλος. Σχετικές ελλείψεις εντοπίζει και στο καθεστώς που δίνει τους σπασμούς καθώς ο Κώδικας περιλαμβάνει μόνο το πρόσφατο προεδρικό διάταγμα του 2025, χωρίς να αποτυπώνει τα προγενέστερα καθεστώτα που εξακολουθούν να ισχύουν έως ότου ολοκληρωθούν τα Τοπικά ή Εδικά Πολεοδομικά Σχέδια. Κατά συνέπεια, μηχανικοί συνεχίζουν να ανατρέχουν σε σειρά παλαιότερων διαταγμάτων για να διαπιστώσουν ποιο όροι δόμησης εφαρμόζονται σε κάθε περιοχή.

Τα προβλήματα, ωστόσο, δεν εξαντλούνται στις παραλήψεις της κωδικοποίησης. Κρίσιμη θεωρείται η απουσία κριτηριακών εγκυκλίων ενώ εξουσιοδοτική κριτική κρίνεται και η επιλογή να μη συμπεριληφθούν οι κατ' εξουσιοδότηση υπουργικές αποφάσεις που έχουν εκδοθεί ώστε να είναι εφικτή η εφαρμογή συγκεκριμένων διατάξεων.

Σαν να μην έφταναν αυτά, όσοι έχουν ήδη μελετήσει αναλυτικά το κείμενο κάνουν λόγο και για τεχνικές αστοχίες. Ο πρόεδρος της ΕΜΑΥΛΑΣ προσηύχεται λάθη και ασυμφωνίες που, όπως υποστηρίζει, ενισχύουν το ισχύον και στα παρρητήματα του Κώδικα. «Υπάρχουν διαφορές μεταξύ των δύο παρατηρήσεων, καθώς άλλα διατάσσονται ως καταργούμενα στην κατ' άρθρο πίνακα και άλλα ως ανενεργά» σημειώνει.

Όσο για την ψηφιακή βοήθεια του ΥΠΕΝ, η οποία θα συγκεντρώνει τη χωροταξική και πολεοδομική νομοθεσία με εξυπνάδες λειτουργίες αναζήτησης και οικιακή εμπλοκή, ακόμη δεν έχει λειτουργήσει. Αυτό το περιβάλλον της νέας υπηρεσίας Περιβάλλοντος και Ενέργειας, **Μαριλένας Σουκούλη**, επισημαίνεται πάντως ότι ο νέος Κώδικας «αυτά την πολυνομία και θέλει καθαρό κανόνες», ενώ υπογραμμίζει ότι πρόκειται για μια δυναμική διαδικασία. Όπως αναφέρει, τυχόν κενά ή ζητήματα που θα αναδειχθούν από την εφαρμογή του θα εξεταστούν και, όπως απαιτείται, θα υπάρξουν διορθώσεις.

Η αρχιτεκτονική κληρονομιά που

Ο αγώνας για να σωθεί το εμβληματικό σχολικό συγκρότημα Λαγκαδά φέρνει στο φως τα «παράθυράκια»

**Των Μάκσιν Τράτσα,
Σίντυ Χατζή**

Στο εμβληματικό φινάλε της ταινίας του Γιώργου Τσαβέλα «11 δε γυρνά να φοβάται τον άνδρα» (1965), ο Αντώνης και η Φένια επιστρέφουν στην Πάδα. Ανάμεσά τους, μιάζα του μισογερμενισμένου τους συμπολίτη ξαναβρίσκουν την αγάπη τους, όμως το σκηνικό γύρω τους είναι αδιωκόσιμο. Το ιστορικό κείμενο κυριάρχει στον χώρο, αλλά σιωπηλά. Ένα ορόσημο, μια ολόκληρη εποχή και μια κουλτούρα γηποδής που διατηρούν στον βωμό της μεταπολεμικής «ανάπτυξης» και της ανάπτυξης. Ο Ιαβέλλας αποτύπωσε τη βίαιη μετάβαση από τη μονοκτοική στο απρόσωπο διαμέρισμα της πολυκατοικίας.

Επεί δεκαετίες αργότερα, το τραύμα της Αθήνας δεν έχει επουλωθεί και βαθαινει καθώς αιτίες που το δημιούργησαν εξακολουθούν να υπαγορεύουν μια λογική που ενοεί την κατεδάφιση έναντι της διατήρησης. Η επικριτικότητα έρχεται διαρκώς να μας υπενθυμίζει ότι το τσιμέντο δεν χάρτασε ποτέ. Εργα σπουδαίων αρχιτεκτό-

νων παραμένουν «αόρατα» για τη διοίκηση μέχρι να εκδοθεί η άδεια κατεδάφισης και ακουστεί ο μεταλλικός ήχος της πτώσης. Και όταν πέσει η σκηνή, εκεί όπου υπήρχε ένα κομμάτι της συλλογικής ιστορίας της πόλης, απομένει ένα οικόπεδο προς αξιοποίηση, με όλες τις απαραίτητες νέμμετες ή νομικές γνωμοδοτήσεις και αδειοδοτήσεις.

Αυτές τις ημέρες, οι αγώνες επιτομικών φορέων και πολιτών για τη διάωση του εμβληματικού οκταγωνικού σχολικού συγκροτήματος Λαγκαδά ενισχύονται στο προσκήνιο τις τρύπες της προσαρμογής «ομαρτέλα» της πολιτείας για την αρχιτεκτονική κληρονομιά. Πήρσι, η Θεσσαλονίκη παρακολουθεί τις κατεδάφιση του ιστορικού εργοστασίου ΑΛΥΣΙΑΑ στη Χαριλάου. Η ελληνική αρχιτεκτονική ιστορία είναι γράφτη από ανάλογες υπό-

λεις ήδη από τη δεκαετία του '40, σιότε κατεδαφίστηκε το Δημοτικό Θέατρο Αθηνών στην πλατεία Δημοκρατίας, από τα σημαντικότερα δημόσια κτίρια του 19ου αιώνα.

Ακολουθήσαν την επόμενη δεκαετία κατεδάφισες των Μεγάρων Νεγρεπόντης και Πανομαγού στην περιοχή του Σιντάγματος, της περιήγησης βίλας Θών στους Αρμελικήπους και εκατοντάδων άλλων. Από τις πιο χαρακτηριστικές περιπτώσεις εξάρνησης ενός ιστορικού πλαισίου κατεδάφιση, την περίοδο της χούντας, του «palace» ξενοδοχείου Ακταίων στο Νέο Φάληρο, το οποίο είχε φιλοξενήσει την εσχώρα και διεθνή ελίτ από τις αρχές του 20ού αιώνα. Το τελευταίο χρόνο χάθηκαν ακόμη και κτίρια χαρακτηρημένα ως διατηρητέα, όπως το εργοστάσιο ζυθοποίησης Κλαυρή στη Πατήσια (αργότερα παγοποιείο ΦΙΣ), κτισμένο γύρω στο 1900. Διατηρητέο μνημείο

από το 1991, κατεδαφίστηκε επί δημάρχου Δημήτρη Αβραμόπουλου, την περίοδο 2000-2002, αφού προηγήθηκε αποκαταρκτηρισμός του από το υπουργείο Πολιτισμού (ΥΠΠΟ). Το γεγονός παραμένει ως σήμερα ένα από τα πιο απρά παραδείγματα αποτυχίας του κράτους να προστατεύσει ακόμη και όσα το ίδιο είχε αναγνωρίσει ως μνημεία. Και ο κατάλογος των κτιρίων που βρίσκονται σε κίνδυνο παραμένει μακρός. Ο κινηματογράφος Πάδας στο Παγκράτι, ο προσηφινικός πολιτικός της Λεωφόρου Αλεξάνδρου, η ΠΥΡΚΑΑ – με τον ιστορικό βιομηχανικό της εξοπλισμό να ταράζει εκτός προστασίας –, το συγκρότημα της ΧΡΟΠΕΙ και πολλά άλλα αναζητούν ένα ασφαλές μέλλον.

Η «παγίδα» των 100 ετών
Η Ελένη Μαίστρου, ομότιμη καθηγήτρια του Εθνικού Μετσόβιου

Πολυτεχνείου (ΕΜΠ) και πρόεδρος του Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς της Ελληνικής Εταιρείας (ΕΑΕΤ), λέγει στο «Βήμα» τις σκέψεις της ως αρχιτεκτονικής «ομαρτέλας». Τα ιστορικά κτίρια υπάγονται στην προστασία του ΥΠΠΟ ή του υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ) ή και των δύο. Το ΥΠΠΟ όμως αντιμετωπίζει ως δυνητικά μνημεία μόνο τα κτίρια άνω των 100 ετών, ένα όριο, όπως αναφέρει η καθηγήτρια, λειτουργεί ως κλειδί για τα μεταγενέστερα, δηλαδή όσα έχουν κτιστεί μετά το 1926.

Τα λεγόμενα της βρίσκουν σύμφωνα την αρχαιολογία και συνιστώσα της ΜΟΝΙΜΕΝΤΑ, **Ειρήνη Γρατία**. «Παρατηρείται το φαινόμενο οι κτίσεις να επιδιώκουν κατεδάφιση κτίριου λίγο πριν προεγγείν το όριο των 100 ετών» τονίζει, επισημαίνοντας ότι σήμερα η μεγαλύτερη πίεση ασκείται

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟ ΜΝΗΜΕΙΟ

Επιστημονικοί φορείς και πολίτες δίνουν αγώνα αυτή την περίοδο για τη διάωση του εμβληματικού οκταγωνικού σχολικού συγκροτήματος Λαγκαδά

Ισορροπημένη προσέγγιση χωρίς ακρότητες και φανατισμούς

Μια νέα προώθηση είναι στους κύκλους των αρχιτεκτόνων. Απειλείται με κατεδάφιση το Γυμνάσιο Λαγκαδά. Για άλλη μια φορά βιώνουμε την αλυσίδα της αρχιτεκτονικής μας κληρονομιάς, με τη διοίκηση και την κοινή γνώμη να μην καυθαίνουν. Βέβαια, πουθενά στον κόσμο η κοινή γνώμη δεν υποχρεούται να «καταλαβαίνει», αυτή είναι δουλειά των αρμοδίων. Πρόκειται για το σύνθετο: «Το κτίριο βρίσκεται σε κακή κατάσταση», «κάνουμε τη χρηματοδότηση». Αυτό μας λένε πάντα όσοι έχουν την ευθύνη. Γιατί όμως το κτίριο βρίσκεται σε κακή κατάσταση; Δεν θα έπρεπε να έχει φροντιστεί εδώ και καιρό η τεχνική συντήρηση; γι' αυτό; Προφανώς οι υπηρεσίες του Δήμου γνώριζαν ότι το πολυδιμενισμένο σχολικό συγκρότημα των Βασιλεί Γιαννίδη και Δημήτρη Φατούρου (1967) είναι μια πρωτοποριακή πρόταση από τη διαδραστική δια-

ψη και ένα εξαιρετικό παράδειγμα εμπνευσμένης μεταφοράς στα καθ' ύλην του δικασίου Ορφανοτροφείου στο Αριστεριό (1960), έργο του μεγάλου αρχιτέκτονα και εισπρωτιστή του ελληνικού σινοκτισμού Aldo van Eyck. Οι υπηρεσίες γνώριζαν γι' αυτή είναι η δουλειά τους, ή μήπως όχι; Διότι αν δεν γνώριζαν, η ευθύνη είναι και των σχολικών αρχιτεκτονικών στην Ελλάδα, με την ιστορία της αρχιτεκτονικής να έχει μετατραπεί σε εικονική πεδίο όπου η συστημική κρατική γνώση ως αρχιτεκτονική του 20ού αιώνα δεν είναι το ζητούμενο. Αν κρίνουμε ισόβια από τη μεταχείριση του σχολείου όλα αυτά τα χρόνια, με την «κλήση» παντός στο σκείο οικόπεδο και την εγκατάσταση παραμιγμένων στο πλαίσιο του, μάλλον δεν τήκονε ιδιαίτερη υπήληψη. Η παραπάνω περίπτωση δεν χαρακτηρίζεται ως συγκεκριμένο δόγμα αλλά κάθε δήμο στην Ελλάδα. Η ιστική υποδοκία εδώ και αρκε-

ΓΝΩΜΗ
Του Ανδρέα
Γιακουμακού

τά χρόνια, ιδίως από το 2010 που ανέλαβε την αποκλειστική ευθύνη της διαχείρισης των σχολικών κτιρίων, αρέσκει να τα καλοδωκε με κατεδάφιση, με τη γνωστή πάντα εικονική «είναι ερείπια», «όχι» που τη χρηματοδοτούσε, γι' οποία φέρνει φέρους και σπάνια προκλή κοινωνικής ευαισθησίας. Τα κτίρια

του 20ού αιώνα είναι ερείπια αν δεν «ποικιλάνται». Αν τα προστατεύσει κανείς όπως πρέπει, είναι σαν να χτίστικαν χόες. Αυτή είναι μια αρχή που δεν κατανοούμε στην Ελλάδα. Όλα τα νεότερα αξιόλογα αρχιτεκτονικά έργα που θαυμάζουμε από τον κόσμο έχουν δεστεί περιοδική φροντίδα και αλλήλως συντήρησης, όπως ένα έργο τέχνης.

Εδώ είναι και το πρόβλημα. Ανασώζουμε τα πάντα; Όχι βέβαια. Οι πόλεις τους και μεταλλάσσονται. Τα υπό προστασία αρχιτεκτονήματα κρίνονται αξιόλογα για λόγους αισθητικούς, ιστορικούς, κοινωνικούς κλπ. Ωστόσο, στη χώρα μας η κοινωνική διάσταση καθορίζει ιδιαιτέρως τις «αόρες» προστασίες. Μέχρι πριν από λίγα χρόνια θρηνούσαμε για την απώλεια των «νεοκλασικών μας», τώρα ο μεσοπόλεμος είναι πολύ πιο μόδας. Σε λίγα χρόνια, οι καιρικές στες εργαλειακές πολιτικές της μεταπολεμικής αντιπαράθεσης θα σιωπώσουν και αυτές ανικέλε-

νο συγκρούσεων για τη «διάσωση τους». Έτσι να κάνει με την αναζητηση συλλογικής ταυτότητας και μνήμης, όπως συμβαίνει και με τον ασπράμφο ελληνικό κινηματογράφο της δεκαετίας του 1960.

Για την αρχιτεκτονική κληρονομιά χρειάζεται παιδεία και μια ισορροπημένη προσέγγιση, χωρίς ακρότητες και φανατισμούς. Θεσμικά εργαλεία όπως η κήρυξη δεν επαρκούν για την προστασία των νεότερων μνημείων, όπως έχουμε δει. Το ζήτημα είναι βαθιά πολιτισμική η γνώση και ορθή συνείδηση της αξίας της αρχιτεκτονικής μας κληρονομιάς και η κατάλληλη στελέχωση της διοίκησης κάθε βαθμού μισρών να είναι οι καλύτεροι τρόποι για τη φροντίδα και τη διακωσή της.

Ο κ. Ανδρέας Γιακουμακός είναι ομότιμος καθηγητής Αρχιτεκτονικής στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, μέλος της Accademia delle Arti del Disegno της Φλωρεντίας.

Χάνεται σε νομικές χαραμάδες

του νόμου που απειλούν με κατεδάφιση χιλιάδες ιστορικά κτίρια σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη

στα διάφορα του Μεσοπολέμου που πλησιάζουν το όριο του αιώνα προκειμένου να κατεδαφιστούν πριν «κλείδωσει» νομικά η προστασία τους.

Η στρατηγική της εγκατάλειψης

Με ελάχιστες εξαιρέσεις – Πλάκα, Χαμόπλι, Ψωρρή, Θησείο –, δεν έχει γίνει ποτέ συνολική καταγραφή του κτιριακού αποθέματος. Σήμερα υπάρχουν περί τα 25.000 διατηρητέα κτίρια και, άγνωστος αριθμός παραδοσιακών κτιριόπων στους χαρακτηρισμένους «παραδοσιακούς οικισμούς» της Ελλάδας. «Λείπει ένα εθνικό μινιμό διατηρητέων όπου θα συστηνόταν παράλληλα η κατάσταση τους και ποια βρισκονται σε άμεσο κίνδυνο ώστε να υπάρχει πεύρα προστασίας για επιγυμνους παρμ βάζεις» υπογραμμίζει η πρόεδρος του Πανελλήνιου Σιλλόγου Ιδιο-

κτητών Διατηρητέων Κυρίων και Μνημείων, Γιώτα Βρεττάκου-Μεχαλοπούλου.

Στο ίδιο μήκος κύματος και η κυρία Μαϊστρου, η οποία προσθέτει ότι η πολιτεία δεν δέχεται προθυμία για νέες κυρώσεις, ενώ αρνείται να αναλάβει και το οικονομικό βάρος για τη στήριξή τους. Αυτή η απροθυμία γεννά τη στρατηγική της εγκατάλειψης. «Συχνά εγκαταλείπονται, με απειλή να υποβαθμίζονται οι υαδιακά. Υπάρχουν και περιπτώσεις αυτοκαταρρέουσών, αυτές που όταν ένα κτίριο έχει αρχίσει να υποβαθμίζεται σε μεγάλο βαθμό» σημειώνει.

Από την πλευρά της, η κυρία Βρεττάκου αναφέρει ότι το ίδιο το σύστημα παράγει την εγκατάλειψη. «Η εγκατάλειψη πολλών διατηρητέων δεν οφείλεται σε αδιαφορία των ιδιοκτητών, αλλά σε οικονομική αδιαφορία, σ' αυτότα ιδιοκτησιακό ζήτημα, χρονοβόρες εγκρίσεις και

έλλειψη υποστηρικτικής κρατικής στήριξης» τονίζει, επισημαίνοντας ότι ο χαρακτηρισμός πρέπει αυτομάτως να ενεργοποιεί ένα πακέτο στήριξης. Παράλληλα, απαιτούνται φορολογικά και οικονομικά κίνητρα, ενεργοποίηση της μεταφοράς οιντελεστη δαπάνης, σύντομες εγκρίσεις - αδειοδοτήσεις και τεχνική υποστήριξη.

«Για κάθε εργασία απαιτούνται ειδικές μελέτες και διαδωλόμενες εγκρίσεις. Οι αποκαταστάσεις είναι δύο έως τρεις φορές ακριβότερες από μια συμβατική οικοδομική εργασία. Και εδώ δημιουργείται ένας φαύλος κύκλος: η καθυστέρηση των εγκρίσεων επιδεινώνει τη φθορά των κτιρίων, η επιδείνωση αυξάνει το κόστος αποκατάστασης και το αυξημένο κόστος καθιστά δυσκολότερη τη χρηματοδότηση των έργων» περιγράφει η κυρία Βρεττάκου.

Μια παθογένεια, ακόμη πιο παράδοξη, γιατί προκύπτει από

την ίδια τη νομοθεσία, είναι ότι σε πολλές περιπτώσεις η προστασία εξαντλείται στην πρόσοψη. Διατηρείται δηλαδή μια «φλούδα» του κτιρίου, ενώ ο φέρων οργανισμός, το εσωτερικό, οι αναλογίες εξαφανίζονται. Πιο απλά την πρόσοψη ανεγείρεται ένα οικοδομήριου σικνά μεγαλύτερο, ψηλότερο και ξένο προς την αρχική σύνθεση. Το αποτέλεσμα είναι μια αρχιτεκτονική ψευδαίσθηση. Επιβιώνει το «προσωπείο» του κτιρίου ενώ το σώμα του έχει χαθεί. Η μέθοδος χρησιμοποιείται συνήθως σε πολυώροφα ξενοδοχεία που ξεριτρώνουν πίσω από μεσοπολεμικές προσόψεις.

Ενας σύγχρονος «δούρειος ίππος»

Η πίστη σε παραδοσιακές γετονές εντάθηκε και μέσα ενός σήχ χρονού «δούρειος ίππος», του Νέου Οικοδομικού Κανονισμού,

που πρόσφερε «μπόνους» έτους και τετραγωνικών σε όποιον κατεδάφιζε ένα παλιό, χαμηλό κτίριο για να χτίσει μια νέα, «ενεργειακά αναβαθμισμένη» πολυκατοικία.

Οι συνέπειες είναι ορατές σε ιστορικές κλιμακώδεις και ηροδόστια (Κηφισιά, Φιλοθέη, Ψυχικό) που μετατρέπονται σε εργοτάξια μεγάλων κατασκευών. «Μόνη σε Ψυχικό - Φιλοθέη εκδόθηκαν πάνω από 250 άδειες κατεδάφισης ινν ιελαυα ιρεία. Πολλοί μεγάλοι είναι ο αριθμός και στην Κηφισιά. Πολλές καταγραφές καταγράφονται επίσης σε Παγκράτι, Κολωνό, Νέα Σμύρνη, Παλαιό Φάληρο, Καλλιθέα κα.» αναφέρει η κυρία Βρεττάκου.

Η ίδια κρίνει τον κώδικα του κινδύνου για την ιστορική κληρονομή Κυριόδωρο από την οποία έχουν απαρθεί: «Ελάχιστη δειγματοληψία, καθώς και για την Κυψέλη, όπου πρόσφατα χάθηκε ένα σημαντικό κτίριο του αρχιτέκτονα Εμμανουήλ Λαζαρίδη στη συμβολή των οδών Δρασοπούλου και Σύρου. Στην Αθήνα έχουν καταγραφεί από τα ΜΟΝΥΜΕΝΤΑ περίπου 11.500 ετελόγια κτίρια που χτίστηκαν πριν από το 1910, τα οποία αντιστοιχούν σε λιγότερο από το 20% όσων υπήρχαν αρχικά στην πόλη. Όπως τονίζει η κυρία Γρατοία, οι κατεδαφίσεις απειλούν πλέον ό,τι έχει απομείνει από την προπολεμική Αθήνα.

1. Η κατεδάφιση του κτιρίου ΦΙΞ στην Πατησίων το 2000 έγινε αφού πρώτα αποχαρακτηρίστηκε από το υπουργείο Πολιτισμού.
2. Οι προσηφανείς πολυκατοικίες της λεωφόρου Αλεξάνδρας είναι ένα από τα οικοδομικά συγκροτήματα που το μέλλον τους διεγράφεται, αβέβαιο.
3. Το συγκρότημα κτιρίων της ΠΥΡΚΑΑ παραμένει σε κίνδυνο.

Λείπει το ευρύτερο όραμα για την πόλη του μέλλοντος

Η τυπική ελληνική πόλη αναπτύχθηκε μέσα στον 20ό αιώνα έχοντας ως οικοδομικό της κέντρο τη μοντέρνα πολυκατοικία.

Η γενικευμένη χρήση του οπλισμένου σκυροδέματος, από τη δεκαετία του 1910 και μετά, και η σταδιακή ενσωμάτωση ηλεκτρομηχανολογικών ανέσεων ήταν στοιχεία που σύντομα θεωρήθηκαν αναγκαία για κάθε νέα οικοδομή. Τόσο απαραίτητα που μέσα σε λίγες δεκαετίες τα περισσότερα από τα κτίρια του 19ου και των αρχών του 20ού αιώνα που ήταν κτισμένα με ιον παραδοσιακό τρόπο (φάρους οικοδομίες, ξύλινα πατώματα και στέγες με κεραμίδια) αντικαταστάθηκαν από μοντέρνες πολυκατοικίες.

Οι νέες κατασκευές ήταν ασφαλέστερες, ανεξίτηλες και απολάττως συμπερούσες ως επενδύσεις αποταμίευσης και άλλων

κεφαλαίων. Αναδρομικά, μπορεί να θεωρούμε μεγάλη απώλεια τη ραβική κατεδάφιση των λεγόμενων «νεοκλασικών», αλλά την εποχή που η συγκεκριμένη αλλαγή πραγματοποιούνταν σχεδόν κανείς δεν την έβλεπε έτσι. Ο εκμοντερνισμός της πόλης ήταν ένα καθολικό αίτημα.

Από τη δεκαετία του 1980 και μετά εδραιώθηκε στην Ελλάδα η διεθνής πρακτική της προστασίας του χτισμένου περιβάλλοντος του 19ου αιώνα, αρχίζοντας από τα ιστορικά κέντρα των ελληνικών πόλεων. Ειδικά από τα σημαντικά νεοκλασικά και εκλεκτικιστικά κτίρια άρχισαν να προστατεύονται από τον νόμο και σημαντικά κτίρια μοντέρνας αρχιτεκτονικής.

Τότε ήταν που μπήκαν και τα θεμέλια για την ανάπτυξη εθνικών και διεθνών επιστημονικών ομάδων και οργανισμών με αποκλειστικό στόχο την τεκμηρίωση και προστασία της αρχιτε-

ΓΝΩΜΗ
Του Κώστα
Τσιμπάνου

κτονίας του 20ού αιώνα, όπως η Twentieth Century Society και το DoCoMoMo International.

Τις τελευταίες δεκαετίες σημειούμε διεθνώς ότι η προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς του 20ού αιώνα είναι οδικαρομάλειση. Ένας λόγος είναι ότι κάθε περίοδος της ιστορίας είναι εξίσου

σημαντική με οποιαδήποτε άλλη, τη στιγμή που αντιπροσωπεύει την εξέλιξη της κοινωνίας μας. Άλλωστε, η πόλη είναι το κατ'εξοχήν περιβάλλον όπου συνυπάρχουν κτίρια διαφορετικών εποχών, τύπων και μορφών.

Ένας άλλος λόγος είναι ότι, λόγω της κλιματικής αλλαγής και της περιβαλλοντικής κρίσης, η διατήρηση, ανακύκλωση και επανέχρηση του ήδη υπάρχοντος κτιριακού αποθέματος αποτελεί σαφώς καλύτερη επιλογή, με όρους περιβαλλοντικούς και ενεργειακούς, από την κατεδάφιση των παλιών κτιρίων και την ανέγερση νέων.

Σήμερα η ελληνική πόλη δέχεται έναν μεγάλο αναλυτικό πιέσεις, που οδηγούν στην κατεδάφιση πολλών κτιρίων του 20ού αιώνα, και αυτό χωρίς να υπάρχει ένα κοινωνικό αίτημα αντίστοιχο με αυτό που υπήρχε τη δεκαετία του 1930.

Γενικότερα, η νέα αντιπαρά-

χή του 21ου αιώνα αφορά σαφώς λιγότερους από ό,τι αφορούσε η αντιπαράχ της 20ού αιώνα. Αυστικός όμως, όπως συμβαίνει συχνά στη χώρα μας, απουσιάζει μια μακροπρόθεσμη, συναινετική πολιτική διατήρησης που να ακολουθεί ένα ευρύτερο όραμα για την πόλη του μέλλοντος.

Σε 30, 40, 50 χρόνια από τώρα, ποια κτίρια και σύνολα κτιρίων θέλουμε να προσοχίσουμε ώστε να συνεχίσουμε να έχουμε ανάμνησή μας;

Ακόμα και αν δεν συμφωνήσουμε εύκολα, έχουμε υποχρέωση να κάνουμε αυτή τη συζήτηση πριν βρούμε να ζούμε σε ένα υπερβολικό απο οιοποιόνα μεγάλο μέρος της ολλοκληρικής μνήμης της πόλης θα έχει χαθεί.

Ο κ. Κώστας Τσιμπάνος είναι αναπληρωτής καθηγητής Σχολής Αρχιτεκτόνων Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου.

Το Mega-deal που αλλάζει το τοπίο στην Ενέργεια

Σε προχωρημένες αποκλειστικές διαπραγματεύσεις βρίσκονται ο Όμιλος Aktor και η Motor Oil, για τη σύναψη ενός mega-deal το οποίο αφορά στην εξαγορά από την πρώτη του 75% των εταιριών Ηλέκτωρ και Thalís. Πέραν αυτού, Aktor και Motor Oil συζητούν, επίσης, πιθανή συνεργασία για τον δεύτερο ελληνικό τερματικό σταθμό αποθήκευσης και επαναεριοποίησης LNG στην Ελλάδα (FSRU). Οι συγκεκριμένες κινήσεις έρχονται λίγες ημέρες μετά την ανακοίνωση του Aktor για αύξηση κεφαλαίου ύψους 650 εκατ. ευρώ και σύναψη ομολογιακού 300 εκατ. ευρώ, με στόχο την υλοποίηση επενδύσεων συνολικού ύψους 3 δισ. ευρώ την επόμενη πενταετία. Η Ηλέκτωρ δραστηριοποιείται στη διαχείριση αποβλήτων, με έμφαση στη λειτουργία και εκμετάλλευση μονάδων επεξεργασίας απορριμμάτων και έργων παραχώρησης (ΣΔΙΤ). Πρόκειται για εταιρία η οποία αναπτύχθηκε αρχικά από τον Όμιλο Ελλάκτωρ. Σήμερα λειτουργεί επτά μονάδες επεξεργασίας αστικών στερεών αποβλήτων σε Ελλάδα και Κύπρο, δύο εγκαταστάσεις διαχείρισης επικίνδυνων κλινικών αποβλήτων και τέσσερις μονάδες παραγωγής ενέργειας από βιοαέριο σε Χώρους Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων (ΧΥΤΑ), συνολικής εγκατεστημένης ισχύος περίπου 33 MW.

Στα σημαντικότερα έργα που υλοποιεί η εταιρεία περιλαμβάνονται οι μονάδες επεξεργασίας αποβλήτων στο Αγρίνιο, το έργο ΣΔΙΤ διαχείρισης απορριμμάτων της Δυτικής Μακεδονίας, το έργο διαχείρισης απορριμμάτων της Άνδρου, περι-

βαλλοντικές υποδομές στην Κρήτη και τη Γερμανία, καθώς και η κατασκευή της μονάδας Συμπαγωγής Ηλεκτρισμού και Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης (ΣΗΘΥΑ) της ΔΕΗ στον ΑΗΣ Καρδιάς.

Συμπληρωματικά προς τις δραστηριότητες της Ηλέκτωρ λειτουργεί η Thalís, η οποία εξειδικεύεται στη μελέτη και κατασκευή έργων διαχείρισης αποβλήτων και περιβαλλοντικών υποδομών, στην Κυκλική Οικονομία του νερού, στην αποκατάσταση ρυπασμένων εδαφών, καθώς και στην ανάπτυξη εφαρμογών ψηφιοποίησης περιβαλλοντικών υποδομών. Στη περίπτωση που ολοκληρωθεί η συναλλαγή ο Aktor θα ενισχύσει σημαντικά το

αποτύπωμά του στον τομέα των περιβαλλοντικών έργων και της Κυκλικής Οικονομίας, προσθέτοντας στο χαρτοφυλάκιο του εγκαταστάσεις σε λειτουργία, τεχνογνωσία και δραστηριότητες με επαναλαμβανόμενα λειτουργικά έσοδα.

Όπως ανακοίνωσε η Motor Oil, η συναλλαγή μπορεί να υλοποιηθεί είτε μέσω της εξαγοράς του 75% της Manetial, μητρικής των δύο εταιριών, είτε με την απευθείας απόκτηση του αντίστοιχου ποσοστού σε καθεμία από αυτές. Η ολοκλήρωσή της τελεί υπό τις συνήθειες εγκρίσεις των αρμόδιων Αρχών και την υπογραφή των οριστικών συμφωνιών μεταξύ των δύο πλευρών.

Πέραν της συμφωνίας για τις εταιρίες Ηλέκτωρ και Thalís, οι Aktor και Motor Oil συζητούν και μία πιθανή συνεργασία για τον δεύτερο ελληνικό τερματικό σταθμό αποθήκευσης και επαναεριοποίησης LNG στην Ελλάδα

Σε δύο χρόνια οι πρώτες κοινωνικές κατοικίες

Τα πρώτα πέντε ακίνητα σε Πύργο, Καλαμάτα, Παιανία, Λάρισα και Θεσσαλονίκη για το πρόγραμμα της κοινωνικής αντιπαροχής αναμένεται να δημοπρατηθούν τον Σεπτέμβριο. Με βάση το χρονοδιάγραμμα, οι πρώτες κατοικίες από τα πέντε αυτά ακίνητα πρόκειται να βγουν στην αγορά σε περίπου δύο χρόνια.

■ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΥ ■

Η αξιοποίηση δημόσιων ακινήτων δεν είναι απλή διαδικασία, καθώς πολλά ακίνητα έχουν σύνθετο ιδιοκτησιακό καθεστώς ή χρησιμοποιούνται ήδη από φορείς, υπουργεία και οργανισμούς, για δικές τους ανάγκες. Η υπουργός Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας Δόμνα Μιχαηλίδου αναφέρθηκε στην κοινωνική αντιπαροχή, σημειώνοντας ότι το θεσμικό πλαίσιο έχει ήδη ψηφιστεί και έχει εκδοθεί η υπουργική απόφαση για τα πρώτα πέντε ακίνητα. Παράλληλα, ξεκινά η διαδικασία για τη δημιουργία 2.300 κατοικιών σε ανενεργά στρατόπεδα. Σύμφωνα με τη διαβεβαίωση του υπουργείου Εθνικής Άμυνας, τα ακίνητα αυτά μπορούν να είναι έτοιμα σε περίπου ενάμιση χρόνο. Οι κατοικίες θα διατίθενται με κοινωνικό μίσθωμα σε κοινωνικά ευάλωτες ομάδες, όπως μονογονεϊκές οικογένειες και άτομα με αναπηρία, και όχι με τα υψηλά ενοίκια της αγοράς. Η υπουργός υπογράμμισε ότι για τον σχεδιασμό της στεγαστικής πολιτικής είναι αναγκαίος και ένας εθνικός δείκτης τιμών ακινήτων, ώστε το κράτος να έχει σαφή εικόνα για τις πραγματικές τιμές των ενοικίων.

Αυτό που σημειώνεται είναι ότι για πρώτη φορά η χώρα αποκτά εθνική στρατηγική για τη στεγαστική πολιτική, έναν ενιαίο οδικό χάρτη με 50 παρεμβάσεις για περισσότερα διαθέσιμα και πιο προσιτά σπίτια. Οι πολίτες μπορούν να μπουν στο stegas.gov.gr, να δουν το σχέδιο και να συμμετάσχουν στη δημόσια διαβούλευση, καταθέτοντας

τις προτάσεις τους για τη στεγαστική πολιτική της επόμενης δεκαετίας.

Όσον αφορά στο πρόγραμμα «Ανακαίνιση Κατοικίας», που καλύπτει τόσο το «Ανακαινίζω - Νοικιάζω» όσο και την ανακαίνιση κατοικίας για ιδιοκατοίκηση, μέχρι σήμερα έχουν εκδοθεί περισσότερες από 50.000 βεβαιώσεις επιλεξιμότητας. Με βάση τα στοιχεία, το μεγαλύτερο μέρος αφορά ανοιχτά ακίνητα, ενώ οι βεβαιώσεις για κλειστά ακίνητα είναι περίπου 3.000. Όπως σημείωσε η υπουργός, για τον λόγο αυτό, προωθήθηκε αλλαγή ώστε το απαιτούμενο ποσοστό συνιδιοκτησίας να μειωθεί από 50% σε 20%, προκειμένου να μπορούν να ενταχθούν περισσότερα ακίνητα με πολυιδιάσπαση ιδιοκτησίας.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να λάβουν βεβαίωση μέχρι το τέλος Αυγούστου, ενώ οι αιτήσεις θα ανοίξουν πρώτα για τα κλειστά και στη συνέχεια για τα ανοιχτά ακίνητα. Ενδεικτικά αναφέρεται πως για ένα ζευγάρι το εισοδηματικό όριο ανέρχεται σε 35.000 ευρώ, προσαυξανόμενο κατά 5.000 ευρώ για κάθε παιδί, ενώ η επιδότηση κυμαίνεται από 70% έως 95%. Τέλος, εφαρμόζεται και μία σειρά από μέτρα άμεσης στήριξης, όπως η επιστροφή ενός ενοικίου σε ένα εκατ. πολίτες και δύο ενοικίων σε δημόσιους υπαλλήλους που υπηρετούν εκτός του τόπου διαμονής τους. Παράλληλα, μέσω του προγράμματος «Σπίτι Μου», 24.000 νέοι άνθρωποι έχουν αποκτήσει κατοικία.

Του
Στέλιου
Κράβολου

Ρεπορτάζ

ΦΘΗΝΑ ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΑ ΣΕ ΜΟΝΙΜΗ ΒΑΣΗ για περισσότερα σπίτια στην αγορά

Αλλαγές στο πρόγραμμα Golden Visa και φορολογικά κίνητρα για νέες οικοδομές

Φθηνά στεγαστικά δάνεια σε μόνιμη βάση, νέα Golden Visa που θα φέρνει περισσότερα σπίτια στη μακροχρόνια μίσθωση, φορολογικά κίνητρα για νέες οικοδομές και παρεμβάσεις για να επιστρέψουν στην αγορά εκατοντάδες κλειστά κλειστά κατοικίες περιλαμβάνει το νέο σχέδιο της κυβέρνησης για την αντιμετώπιση του στεγαστικού προβλήματος. Με στόχο να ανακοινηθεί η συνέχεια πώσης της ιδιοκατοικίας και να αυξηθεί η προσφορά διαθέσιμων ακινήτων, το οικονομικό επιτελείο σχεδιάζει μια συνολική αλλαγή μοντέλου περνώντας από τα έκτακτα προγράμματα και τις επιδοτήσεις σε ένα μόνιμο πλαίσιο στεγαστικής πολιτικής που θα αναπτυχθεί σταδιακά μέσα στην επόμενη τετραετία.

Η φιλοσοφία του νέου σχεδίου είναι ότι το στεγαστικό πρόβλημα δεν μπορεί πλέον να αντιμετωπίζεται μόνο με προγράμματα περιορισμένης διάρκειας ή με επιδοτήσεις που εξαντλούνται μόλις δοθούν οι διαθέσιμοι ευρωπαϊκοί πόροι. Η κυβέρνηση επηρεάζει να δημιουργήσει ένα μόνιμο πλαίσιο παρεμβάσεων που θα κινητοποιεί τις τράπεζες, τους κατασκευαστές, τους ιδιοκτήτες και τους επενδυτές ώστε να αυξηθεί η προσφορά κατοικιών και να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην αγορά πρώτης κατοικίας.

Οι λόγοι που οδηγούν στις νέες παρεμβάσεις είναι αιτιολογημένοι στα στοιχεία της αγοράς. Μέσα σε δεκαπέντε χρόνια η ιδιοκατοίκηση στην Ελλάδα

μειώθηκε από το 77,2% στο 69,4%, ενώ η χώρα υψοκόζει πλέον τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Την ίδια ώρα, οι τιμές αγοράς κατοικιών και τα εννοια αυξάνονται με ρυθμούς σημαντικά υψηλότερους από την αύξηση των εισοδημάτων, ενώ η οικοδομική δραστηριότητα εξακολουθεί να μην καλύπτει τις ανάγκες της αγοράς, ιδιαίτερα στα μεγάλα αστικά κέντρα και τις περιοχές με έντονη τουριστική ανάπτυξη.

Η σημαντικότερη αλλαγή αφορά το πρόγραμμα «Σπίτι μου», το οποίο σχεδιάζεται να αποκτήσει μόνιμο χαρακτήρα. Τα δύο προηγούμενα προγράμματα βασίστηκαν σε πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης και είχαν συγκεκριμένο προϋπολογισμό και περιορισμένη χρονική διάρκεια. Ο νέος σχεδιασμός επηρεάζει να μετατρέψει το «Σπίτι μου» σε έναν σταθερό μηχανισμό στεγαστικής πίστης ώστε οι ενδιαφερόμενοι να μη χρειάζεται να περιμένουν την προκήρυξη ενός νέου κύκλου για να αποκτήσουν πρόσβαση σε ευνοϊκή χρηματοδότηση.

Το νέο μοντέλο διαφοροποιείται και ως προς τον τρόπο χρηματοδότησης. Αντί του Δημοσίου να επιδοτεί άμεσα τα στεγαστικά δάνεια, προβλέπεται η παροχή φορολογικών κινήτρων προς τις τράπεζες ώστε να προσφέρουν στεγαστικά δάνεια με χαμηλότερα επιτόκια σε νέους και οικογένειες που πληρούν συγκεκριμένα εισοδηματικά και κοινωνικά κριτήρια. Με αυτόν τον τρόπο δημιουργείται ένα μόνιμο σύστημα πρόσβασης στην ιδιοκατοίκηση χωρίς να απαιτούνται κάθε φορά νέοι κρατικοί ή ευρωπαϊκοί πόροι.

Το οικονομικό επιτελείο εκτιμά ότι η αλλαγή αυτή θα δώσει μεγαλύτερα οφέλη τόσο στην αγορά όσο και στους υποψήφιους αγοραστές, ενώ θα επιτρέψει στις τράπεζες να εντάξουν τα

συγκεκριμένα δάνεια στον μακροπρόθεσμο σχεδιασμό τους. Παράλληλα, θα δώσει τη δυνατότητα σε περισσότερα νοικοκυριά να προγραμματίσουν την αγορά πρώτης κατοικίας χωρίς να εξαρτώνται από το αν βρίσκεται σε εξέλιξη κάποιο επδοτούμενο πρόγραμμα.

Η Golden Visa

Η δεύτερη μεγάλη παρέμβαση αφορά την Golden Visa, η οποία αποκτά νέα φιλοσοφία. Μέχρι σήμερα η άδεια διανομής συνδεόταν κυρίως με την αγορά ενός ακινήτου συγκεκριμένης αξίας. Το νέο σχέδιο προβλέπει τη δυνατότητα επένδυσης σε χαρτοφυλάκια περισσότερων κατοικιών, με την υποχρέωση όμως τα ακίνητα αυτά να διατίθενται αποκλειστικά για μακροχρόνια μίσθωση.

Με τον τρόπο αυτόν η κυβέρνηση επηρεάζει να μετατρέψει την Golden Visa από ένα πρόγραμμα που ενίσχυε κυρίως τις αγοραπωλησίες ακινήτων σε ένα εργαλείο αύξησης της προσφοράς κατοικιών. Τα έσοδα επενδυτικά κεφάλαια θα κατευθύνονται πλέον σε κατοικίες που θα διατίθενται στην αγορά ενοικίασης, ενισχύοντας το διαθέσιμο αποθέμα και περιορίζοντας το φαινόμενο των ακινήτων που παραμένουν κλειστά ή χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για άλλες μορφές εκμετάλλευσης.

Κίνητρα για την οικοδομή

Παράλληλα, το σχέδιο προβλέπει νέα φορολογικά κίνητρα για την οικοδομή, καθώς η αύξηση της κατασκευαστικής δραστηριότητας θεωρείται βασική προϋπόθεση για την αντιμετώπιση της στεγαστικής κρίσης. Μεταξύ των προτάσεων που εξετάζονται είναι η εφαρμογή μετρίων συντελεστή ΦΠΑ στην κατασκευή κοινωνικών και προσιτών κατοικιών, καθώς

και πρόσθετα φορολογικά κίνητρα για τις επιχειρήσεις που θα επενδύουν στην ανάπτυξη νέου οικιστικού αποθέματος. Η παρέμβαση στοχεύει στη μείωση του κόστους κατασκευής και τη δημιουργία περισσότερων κατοικιών που θα μπορούν να διατεθούν είτε προς πώληση είτε προς μακροχρόνια μίσθωση σε προσιτές τιμές.

Στον σχεδιασμό εντάσσεται και η αξιοποίηση δημόσιων γης, κυρίως σε νησιά και περιοχές όπου η στεγαστική πίεση έχει δημιουργήσει σοβαρά προβλήματα ακόμη και στη στελέχωση βασικών δημόσιων υπηρεσιών. Δημόσιες και δημοτικές εκτάσεις προβλέπεται να χρησιμοποιηθούν για την κατασκευή κατοικιών που θα διατίθενται σε γαρούς, νοσηλευτές, εκπαιδευτικούς, ατυχηματικούς, λιμενικούς, πυροσβέστες και άλλους εργαζόμενους που αδυνατούν να βρουν οικιστική κατοικία στις περιοχές όπου υπηρετούν. Η παρέμβαση φιλοδοξεί να δώσει μια πιο μόνιμη λύση σε ένα πρόβλημα που μέχρι σήμερα αντιμετωπιζόταν κυρίως με επιδόματα στέγασης, χωρίς ουσιαστικό αποτέλεσμα.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της στρατηγικής, στην Ελλάδα υπάρχουν περίπου 6,5 εκατομμύρια κατοικίες, ενώ η ΕΑΣΤΑΤ καταγράφει περίπου 2,2 εκατομμύρια μη κατοικούμενες κατοικίες. Από αυτές, περίπου 800.000 εκτιμάται ότι είναι πραγματικά κλειστές κατοικίες που θα μπορούσαν να επωφεληθούν στην αγορά, εφόσον δημιουργηθούν τα κατάλληλα οικονομικά κίνητρα για ανακαίνιση και αξιοποίησή τους.

Για τον λόγο αυτόν εξετάζονται πρόσθετα κίνητρα για ενεργειακή αναβάθμιση, ανακαίνιση και επαναφορά των ακινήτων στη μακροχρόνια αγορά, περιορίζοντας την ανάγκη για νέες κατασκευές όπου αυτό δεν είναι εφικτό.

**ΣΕΙΡΑ
ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΩΝ
ΕΧΕΙ
ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙ
Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ-
ΣΤΙΚΗ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ
ΣΥΝΟΔΟΥ**

Σε περιούσιο κλάδο για τα έσοδα της Εκκλησίας εξελίσσεται ο τομέας του Real Estate. Σε νέα φάση εισέρχεται η αξιοποίηση της εκκλησιαστικής περιουσίας, καθώς ακίνητα σημαντικής αξίας που παρέμεναν εκτός ενεργού διαχείρισης ή που ολοκλήρωναν έναν κύκλο εκμετάλλευσης περνούν, πλέον, στο επίκεντρο επενδυτικών σχεδίων.

Διαμερίσματα, εκτάσεις γης, γραφεία, επαγγελματικοί χώροι και ολόκληρα κτιριακά συγκροτήματα συνθέτουν ένα μεγάλο χαρτοφυλάκιο assets, το οποίο η Εκκλησία επιχειρεί να ενεργοποιήσει, αξιοποιώντας τη δυναμική της αγοράς ακινήτων.

Το στοίχημα έγκειται στην παραγωγική αξιοποίηση της περιουσίας, μέσα από επενδύσεις και συνεργασίες που μπορούν να δημιουργήσουν σταθερά έσοδα, αλλά και να δώσουν νέα αναπτυξιακή προοπτική σε ακίνητα που βρίσκονται σε προνομιακές τοποθεσίες σε όλη τη χώρα.

Σε αυτήν την κατεύθυνση, η Εκκλησιαστική Κεντρική Υπηρεσία Οικονομικών της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος έχει προκηρύξει μια σειρά διαγωνισμών, η πλειονότητα των οποίων θα πραγματοποιηθεί μέσω δημόσιων ανοικτών πλειοδοτικών διαδικασιών.

► **Ο πρώτος διαγωνισμός** αφορά την εκμίσθωση επαγγελματικού ακινήτου της Εκκλησίας της Ελλάδος, με στόχο την αξιοποίησή του μέσω μακροχρόνιας μίσθωσης. Πρόκειται για μια εννοσημένη επαγγελματική στέγη συνολικού εμβαδού 350,52 τ.μ., στον α' όροφο του κτιριακού συγκροτήματος «STATUS», το οποίο βρίσκεται επί της Λεωφόρου Αθηνών 41, στον Δήμο Βάρης - Βούλας - Βουλιαγμένης. Η μίσθωση θα έχει διάρκεια από τρία έως δώδεκα έτη, ενώ κριτήριο επιλογής αποτελεί το υψηλότερο προσφερόμενο μίσθωμα για το πρώτο έτος. Η αρχική τιμή μηνιαίου μισθώματος προς εκκίνηση της πλειοδοτικής δημοπρασίας είναι 7.000 ευρώ.

► **Η δεύτερη αντίστοιχη διαδικασία** προβλέπει την εκμίσθωση με δημόσιο ανοικτό πλειοδοτικό διαγωνισμό διαμερίσματος β' ορόφου, εμβαδού 128,00 τ.μ., που βρίσκεται στη συμβολή των οδών Δεινοκράτους και Ξενοκράτους στον Δήμο Αθηναίων. Το προσφερόμενο προς εκμίσθωση ακίνητο προορίζεται για κατοικία ή για ιδιωτικό γραφείο ελεύθερου επαγγέλματος. Η χρονική διάρκεια της σύμβασης εκμίσθωσης θα είναι από 3 έως και 12 έτη, με την αρχική τιμή μηνιαίου μισθώματος προς εκκίνηση της πλειοδοτικής δημοπρασίας να διαμορφώνεται σε 2.400 ευρώ.

► **Ενας ακόμη διαγωνισμός** αφορά την εκμίσθωση ακινήτου

Η πλειονότητα των διαγωνισμών που έχει προκηρύξει η Εκκλησιαστική Κεντρική Υπηρεσία Οικονομικών της Ιεράς Συνόδου θα πραγματοποιηθεί μέσω δημόσιων ανοικτών πλειοδοτικών διαδικασιών.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

«Ιερά» ακίνητα προς αξιοποίηση

εμβαδού 582,46 τ.μ. που βρίσκεται επί της οδού Βασιλίσσης Ολγας στον Δήμο Θεσσαλονίκης. Το ακίνητο διατίθεται για χρήση επαγγελματικής στέγης, με διάρκεια μίσθωσης από 3 έως 12 έτη. Σύμφωνα με τους όρους του διαγωνισμού, απαγορεύεται η αξιοποίησή του μέσω πλατφορμών βραχυχρόνιας μίσθωσης. Η τιμή εκκίνησης του μηνιαίου μισθώματος ορίζεται στις 3.800 ευρώ.

**Διαμερίσματα,
εκτάσεις γης,
γραφεία,
επαγγελματικοί
χώροι και
ολόκληρα
κτιριακά
συγκροτήματα
συνθέτουν
ένα μεγάλο
χαρτοφυλάκιο
assets, το οποίο
επιχειρεί να
ενεργοποιήσει
η Εκκλησία**

► **Προς εκμίσθωση** βάλλει και ένα ισόγειο κατάστημα που βρίσκεται στην οδό Εθνικής Αμύνης στον Δήμο Θεσσαλονίκης. Το ακίνητο που διατίθεται προς εκμίσθωση προορίζεται αποκλειστικά για χρήση επαγγελματικής στέγης, ενώ δεν επιτρέπεται η εμπορική αξιοποίησή του μέσω πλατφορμών βραχυχρόνιας μίσθωσης. Η διάρκεια της μίσθωσης ορίζεται από τρία έως δώδεκα έτη, σύμφωνα με τους όρους της διακήρυξης, και η πλειοδοτική δημοπρασία θα ξεκινήσει από αρχικό μηνιαίο μίσθωμα 2.700 ευρώ.

► **Για εκποίηση** διατίθεται εκκλησιαστικό ακίνητο στην Αθήνα και συγκεκριμένα διαμέρισμα β' ορόφου, συνολικής επιφάνειας 75 τ.μ. Το ακίνητο αποτελεί οριζόντια ιδιοκτησία σε εξώροφη πολυκατοικία με ισόγεια καταστήματα, υπόγειους βοηθητικούς χώρους και δώμα και βρίσκεται στη συμβολή των οδών Ακτιβιάδου και Ταρσού, στο 6ο Δημοτικό Διαμέρισμα του Δήμου Αθηναίων. Το ελάχιστο αποδεκτό τίμημα για τη συμμετοχή στη διαδικασία εκποίησης έχει οριστεί στις 60.000 ευρώ.

► **Αντίστοιχος διαγωνισμός** «τρέχει» και για διαμέρισμα γ' ορόφου, συνολικής επιφάνειας 75 τ.μ., στην ίδια πολυκατοικία. Σε αυτήν την περίπτωση, το ελάχιστο αποδεκτό προσφερόμενο τίμημα για

την εκποίηση του ακινήτου έχει οριστεί στις 60.800 ευρώ.

► **Προς εκποίηση** διατίθεται ένα ακόμη διαμέρισμα α' ορόφου, συνολικής επιφάνειας 75 τ.μ. στη συγκεκριμένη εξώροφη πολυκατοικία. Το ελάχιστο αποδεκτό προσφερόμενο τίμημα για τη διαδικασία εκποίησης έχει οριστεί στις 73.000 ευρώ.

► **Για αξιοποίηση** διατίθεται ένα ακόμη εκκλησιαστικό ακίνητο στο Χαλάνδρι και συγκεκριμένα ένα οικόπεδο συνολικής επιφάνειας 298,90 τ.μ., το οποίο βρίσκεται επί της οδού Ίνλεμάρχου, στην περιοχή «Πάτημα Ι» της Δημοτικής Ενότητας Χαλανδρίου. Το ακίνητο αποτελεί μέρος της πολεοδομικής ενότητας 15 και η διαδικασία πώλησης προβλέπει ως ελάχιστο αποδεκτό προσφερόμενο τίμημα το ποσό των 320.000 ευρώ.

► **Σε κλειστό διαγωνισμό** διατίθεται προς εκμίσθωση εκκλησιαστική οικοπεδική έκταση συνολικής επιφάνειας περίπου 15.000 τ.μ. στη θέση «Σχιστό Σκαρμαγκά» του Δήμου Περάματος, στην Περιφερειακή Ενότητα Πειραιά. Η διάρκεια της μίσθωσης ορίζεται σε 12 έτη, με εκμισθώτρια την Εκκλησία της Ελλάδος. Βάσει των όρων του διαγωνισμού, το προσφερόμενο μίσθωμα δεν θα πρέπει να υπολείπεται του ποσού των 7.000 ευρώ. ■